

SLÁNSKÝ O B Z O R

ROČENKA
SPOLEČNOSTI PATRIA,
VLASTIVĚDNÉHO MUZEA
VE SLANÉM
A STÁTNÍHO OKRESNÍHO
ARCHIVU V KLADNĚ

ROČNÍK 19

ŘÍDÍ REDAKČNÍ RADA
POD VEDENÍM
ZORY
DVOŘÁKOVÉ

S L A N Ý 2 0 1 2

NA PRAHU 19. ROČNÍKU OBNOVENÉHO SLÁNSKÉHO OBZORU

Místo tradičního úvodního slova k 19. ročníku obnoveného Slánského obzoru otiskujeme vzpomínky na zakladatele Společnosti PATRIA JUDr. Vladimíra Dvořáka k jeho nedožitým 90. narozeninám v roce 2011.

O vzniku Společnosti PATRIA

Mám dosud v živé paměti ono krásné prosluněné páteční dopoledne 16. října osmadvadesátého roku. V galerii slánského muzea se scházeli příznivci historie města, aby se účastnili prezentace šestého svazku *Historického atlasu českých měst*, který je věnován Slanému. Nechyběli autoři díla Eva Semotanová a slánský rodák Josef Žemlička, dostavili se zastupitelé města se starostou, pozván byl i předseda společnosti PATRIA pan doktor Dvořák. Všichni jsme se na něho těšili, protože jsme věděli, že bude mít z předkládaného díla s mnoha mapami velkou radost. Nebylo pro nás totiž tajemstvím, že doktor Dvořák je nejenom milovníkem map, ale i jejich spolutvůrcem – svědčí o tom jeho jméno uváděné v tirážích mnoha turistických map. *Malý atlas okresu Kladno* z roku 1998, který doprovodil rejstříkem zeměpisných názvů, mám stále po ruce a dobře mi slouží.

Na příchod pana doktora Dvořáka jsme však marně čekali. Na samém počátku prezentace nás zasáhla nečekaná a truchlivá zpráva, že pan doktor mezi nás již nikdy nepřijde.

S panem doktorem Dvořákem jsem se poprvé potkal při otevírání skanzenu ve Třebízi 18. 5. v roce 1975, kde jsem s prof. A. Leopoldem prodával různé muzejní publikace. Tenkrát tam pan doktor zavítal se svou paní Zorou, která se jako pracovnice Střediska památkové péče Středočeského kraje o zřízení třebízského skanzenu významnou měrou zasloužila.

Bliže jsme se s panem doktorem poznali o řadu let později a to v roce 1990. Ten rok a několik let následujících byl vyplněn radostí, že něco nedobrého skončilo a něco krásného započalo. Ta doba překypovala snahou co nejdříve překlenout oněch neblahých minulých čtyřicet let. Postupně se obnovuje Sokol, Junák, Klub českých turistů, sportovní kluby se vracejí ke svým historickým názvům. Nejinak tomu bylo i ve Slaném. Pan doktor Dvořák se svými přáteli v roce 1990 zakládá „Společnost pro ochranu kulturního dědictví“, jejíž název byl o rok později obohacen o pojem PATRIA. Vladimír Dvořák, bývalý politický vězeň, nalézá pro tento zámer velké pochopení a podporu u tehdejšího starosty města Slaného Pravoslava Věbra, rovněž bývalého politického vězně. Jsou si blízcí svým osudem i svými názory.

Společnost PATRIA si předsevzala jako hlavní úkol obnovit muzejní ročenku Slánský obzor. Hlavně díky jejímu prvnímu předsedovi, doktoru Dvořákovi, se podařilo v letech 1993/1994 vydat první a druhý ročník obnoveného Slánského obzoru, který vychází dosud. Od samého počátku ovšem tíha redakční práce

Vladimír Dvořák

spočívá na bedrech jeho paní dr. Zory Dvořákové, která musí všechny příspěvky přečíst, upravit, ročenku obsahově uspořádat a „hlídat“ její rozsah, aby nebyly překročeny finanční možnosti. Významnou úlohu při získání finančních prostředků tehdy měla ředitelka Vlastivědného muzea pí Božena Franková. Protože však výdaje na tisk postupně rostly, podal pomocnou ruku Státní okresní archiv v Kladně, takže od pátého ročníku se na vydávání podílejí rovným dílem dvě instituce: Vlastivědné muzeum v Slaném a Státní okresní archiv v Kladně.

Společnost PATRIA se tenkrát scházela jedenkrát za měsíc v archivu v bývalé slánské synagoze, odkud byl z pracovny dr. Jany Krotilové krásný výhled na Slánskou horu. Doktor Dvořák přicházel na tyto schůzky obtěžkán nejnovější regionální literaturou, mnohdy jen s obtížemi dostupnou. Rád na tato setkání vzpomínám, neboť pro mne znamenala nejenom obohacení mých vědomostí místní, nikde nezapsané historie, ale také pocit uvolnění a oproštění od každodenních starostí v blízkosti přátel. A hlavně, doktor Dvořák vedl tyto schůzky s přísloušnou vlídností a laskavostí, takže nikdy nedošlo k nějakým neshodám.

Ačkoliv byl život pana doktora Dvořáka komunistickým režimem krutě poznamenán, nikdy neprahnul po odvetě. Naopak, na život se díval z nadhledu a optimisticky. Velice jsem si toho vážil, stejně jako jeho lásky k rodnému kraji. Snad to bylo tím, že svými kořeny tkvěl v Podhájském mlýně nedaleko Sak, odkud každý den jako student putoval do slánského gymnázia a důvěrně poznal krajinu ve všech jejích proměnách. Proto se jako milovník historie nemohl smířit s tím, že na nových mapách Podhájský mlýn stojí na *Knovízském potoce* místo na *potoce Svatojirském* (tomuto názvu dával přednost před názvem *Svatojirský*).

Každoročně paní dr. Dvořáková pozve v letních měsících redakční radu Slánského obzoru na pracovní schůzku do Podhájků. A já mám pocit, že pan doktor je tam s námi, že se usmívá a souhlasně pokyvuje hlavou.

Václav Moucha

OBSAH

Na prahu 19. ročníku obnoveného Slánského obzoru (3)

STATĚ A POJEDNÁNÍ

Tomáš Durdík: Hrad Jenčov (11)

Václav Moucha: Místa popravni na Slánsku (24)

Zuzana Frantová: Středověké nástěnné malby v sakristii kostela
sv. Kateřiny ve Velvarech (33)

Zdeněk Víšek: Slánský purkmistr a okresní starosta
Josef Hlaváček (45)

Jarmila Urbanová: František Koucký ve vzpomínkách pamětníků odboje
na Jadranu za 1. světové války (58)

Miroslav Oliverius: Glosa k ukrytí pamětní desky

Františka Kouckého v době Protektorátu Čechy a Morava (74)

Filip Procházka: Východočeské kořeny rodiny Bondyů (76)

Květa Hrnčířová: Barnett Stross a Lidice Shall Live (79)

Milan Hes: Slaný a volby do ústavodárného Národního shromáždění
v roce 1946 (88)

Milan Bárta: Britsko-americký klub ve Slaném 1945–1948 (95)

PORTRÉTNÍ GALERIE

Otakar Špecinger: Klára Špecingerová – první česká knihovnice (105)

Petr Kubát: Jarmil Krecar z Růžokvětu – poslední český dekadent –
a Slaný (109)

Marie Stehlíková: Karel Vik (120)

Irena Veverková: Zdeněk Miler (125)

ZPRÁVY

Etnologický výzkum na Slánsku v letech 2009–2010

(Radka Oudová a Jana Tomášová) (132)

50 let od vzniku Quo vadis v Kladně (Jaroslav Vykouk) (142)

Desátý rok existence občanského sdružení Wotrubia

(Pavel Bartoníček) (147)

Historie výroby lokomotiv Breiřfeld-Daněk a ČKD ve Slaném.

Lokomotivní tendry (Jiří Friml) (152)

Zpráva o dokumentaci díla malíře Václava Tomana (Libuše Novotná) (155)

Patria, společnost pro ochranu kulturního dědictví (zpráva o činnosti
v roce 2011) (Václav Moucha) (158)

KRONIKA

Z Kroniky královského města Slaného za rok 2010

(Božena Franková a Zdeněk Víšek) (160)

Z regionální literatury vydané v roce 2011

(Miroslav Oliverius a Irena Veverková) (165)

Doplňovací volby do Senátu Parlamentu ČR ve volebním obvodu č. 30 –
Kladno (Miroslav Oliverius) (170)